

การศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานในหมู่บ้านช้าง จังหวัดสุรินทร์

A Study on Ecotourism by Bicycle in Elephant Village, Surin Province

จักรพงษ์ เจือจันทร์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานในหมู่บ้านช้าง จังหวัดสุรินทร์ ใช้เทคนิคการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mix method) กล่าวคือ ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงสำรวจ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อสำรวจเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในหมู่บ้านช้างจังหวัดสุรินทร์ เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานในจังหวัดสุรินทร์ และเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานในจังหวัดสุรินทร์และเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวในกลุ่มอาเซียน (แนวเทือกเขาพนมดงรัก) ผลการวิจัยพบว่า ผู้ร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจ ระยะทางการเดินทางจากสุรินทร์ไปหมู่บ้านช้างสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.82 (S.D.= .405) ด้านกิจกรรมผู้ร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจ พิธีบายศรี/การแสดงพื้นบ้าน โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.91 (S.D.= .302 จากการศึกษาเส้นทางการเดินทางจากจังหวัดสุรินทร์ไปหมู่บ้านช้าง พบว่ามีเส้นทางหลักๆ ที่นิยมใช้ในการเดินทาง 3 เส้นทาง และเส้นทางปั่นจักรยานท่องเที่ยวในหมู่บ้านช้าง มี 7 เส้นทาง นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวจากหมู่บ้านช้างไปราชอาณาจักรกัมพูชาได้

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวด้วยเชิงนิเวศ, การท่องเที่ยวด้วยจักรยาน, หมู่บ้านช้างจังหวัดสุรินทร์

Abstract

A study on ecotourism by bicycle in elephant village, Surin province. Use mixed research techniques by using qualitative research and exploratory research. The purpose of the research; to explore the cycling routes for eco-tourism in Elephant Village, Surin Province, to provide eco-tourism trails with bicycles in Surin and to promote eco-tourism with bicycles in Surin and link ASEAN tourist routes. (Phanom Dong Rak Mountains). The research found that Participants are satisfied the journey from Surin to the elephant village is the highest mean (\bar{X}) was 4.82 (SD = .405). The participants were satisfied ceremony and Folk performances. From the route of travel from Surin to elephant village. There are major routes. It is also used to travel 3 routes and cycling tour in the elephant village with 7 routes. It can also link the route from the elephant village to the Kingdom of Cambodia.

Keywords: Eco Tourism, Travel by bicycle, elephant village

¹ อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

บทนำ

การท่องเที่ยว (Tourism) เป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพราะการท่องเที่ยวสามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศปีละหลายแสนล้านบาท อีกทั้งยังมีแนวโน้มจะทวีความสำคัญมากขึ้นในอนาคต ทั้งนี้เพราะการท่องเที่ยวระหว่างประเทศสามารถเงินตราต่างประเทศเข้ามาสร้างรายได้เป็นจำนวนมาก ส่วนการท่องเที่ยวภายในประเทศก็ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการลงทุนผลิตสินค้าและบริการต่างๆ อันเป็นการช่วยสร้างงานและการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนในทุกระดับอาชีพ นอกจากนี้คุณค่าทางการศึกษาและสุขภาพจิตที่นักท่องเที่ยวจะได้รับจากการท่องเที่ยวยังเป็นประโยชน์มหาศาลต่อการเพิ่มคุณภาพชีวิตที่อยากจะได้จากกิจกรรมอื่น การท่องเที่ยวกลายเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวในประเทศให้มากที่สุดและนำรายได้จากการท่องเที่ยวไปพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548 : ข)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้เปิดเผยสถานการณ์ท่องเที่ยวช่วงแรกของปี 2561 โดยพบว่าภาพรวมเป็นที่น่าพอใจ ตั้งแต่เดือนมกราคม-เมษายน ประเมินการรายได้จากการท่องเที่ยวรวมกว่า 9.98 แสนล้านบาท เติบโต 16.07% จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาไทย จำนวน 13,701,411 คน ขยายตัว 13.97% ตีขึ้นกว่าปีที่ผ่านมาซึ่งขยายตัวเพียง 3.35% สร้างรายได้แล้วถึง 730,750 ล้านบาท เติบโตขึ้น 17.55% โดยนักท่องเที่ยวจากประเทศจีนเดินทางเข้ามามากที่สุด ส่วนนักท่องเที่ยวไทย เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ (สถิติช่วงเดือน ม.ค.-มี.ค.) จำนวน 37.36 ล้านคน-ครั้ง ก่อให้เกิดรายได้ 267,368 ล้านบาท เติบโตขึ้น 12.21%

ขณะที่นักท่องเที่ยวมีการใช้จ่ายเงินด้านที่พักสูงเป็นอันดับ 1 โดยประเทศไทยมีสถานประกอบการที่พักที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวกระจายตัวทั่วประเทศ จำนวน 20,474 แห่ง มีห้องพัก 774,062 ห้อง สำหรับราคาห้องพักเฉลี่ย 1,488 บาท ในเมืองท่องเที่ยวหลัก 2,391 บาท สูงกว่าเมืองท่องเที่ยวรองเกือบ 2 เท่า ซึ่งมีราคา 1,029 บาท อีกทั้งสถานประกอบการที่พักในเมืองท่องเที่ยวหลักมีความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดท่องเที่ยวแบบดิจิทัล โดยมีการจองที่พักผ่าน OTA (Online Travel Agents) มากกว่าเว็บไซต์ของโรงแรม ส่วนในเมืองท่องเที่ยวรอง มีการใช้เฟซบุ๊กเป็นเครื่องมือสื่อสารการตลาดในกลุ่มนักท่องเที่ยวไทย และใช้ OTA เป็นช่องทางหลักในการจอง ซึ่งธุรกิจโรงแรมก่อให้เกิดการจ้างงานกว่า 532,000 ตำแหน่ง (BLTBANGKOK. 2561 : พฤษภาคม 28)

จังหวัดสุรินทร์ เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ที่มีพรมแดนด้านทิศใต้ติดกับราชอาณาจักรกัมพูชา โดยอยู่ห่างจากแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งมหัศจรรย์อันดับ 7 ของโลก นั่นคือปราสาทนครวัด (Angkor Wat) ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดเสียมเรียบ ของกัมพูชา และมีระยะทางจากชายแดนไทยด้านจังหวัดสุรินทร์ไปถึงนครวัดด้วยระยะทางเพียง 180 กิโลเมตร โดยใช้เวลาเดินทางด้วยรถยนต์ตามเส้นทางถนนลาดยางหมายเลข 68 ประมาณ 3 ชั่วโมง สำนักข่าวท้องถิ่นพนมเปญโพสต์ รายงานว่า ในปี 2560 อุทยานประวัติศาสตร์เมืองพระนครหรืออังกอร์วัด มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมมากถึง 2.5 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 12% โดยสามารถสร้างรายได้จากการเข้าชมเข้าประเทศกัมพูชาได้มากถึง 108 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์. 2561 : มกราคม) ทั้งนี้ผลจากการรวมเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นักท่องเที่ยวต่างชาติสามารถเดินทางเข้าออกประเทศสมาชิกอาเซียนได้โดยใช้วีซ่าเดียวตามข้อตกลง และนักท่องเที่ยวทั้งอาเซียนและประเทศที่สามต้องการเดินทางท่องเที่ยวต่อมายังประเทศไทย โดยเส้นทางรถยนต์ จังหวัดสุรินทร์ จึงเป็นจุดหมายปลายทางอีกแห่งหนึ่งที่สามารถรองรับได้

ทั้งนี้ จังหวัดสุรินทร์มีเส้นทางและรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย อาทิ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น หมู่บ้านช้างเลี้ยงที่ใหญ่ที่สุดในโลก หมู่บ้านทอผ้าไหมยกทอง หมู่บ้านทำเครื่องเงินหรือการท่องเที่ยวในช่วงเทศกาล เช่น เทศกาลงานช้างประจำปี ในเดือนพฤศจิกายน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีปราสาทโบราณอีกหลายแห่ง เช่น ปราสาทศีขรภูมิ ซึ่งมีทับหลังที่สวยงามและสมบูรณ์ที่สุดในประเทศไทย ส่วนรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น วนอุทยานเขาศาลา ในเขตอำเภอบัวเชด วนอุทยานพนมสวายเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ เป็นต้น

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานในหมู่บ้านช้าง จังหวัดสุรินทร์ เพื่อเพิ่มศักยภาพและเปิดตลาดด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์นอกเหนือจากการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม และรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ๆ ทั้งชาวไทยและต่างประเทศ รวมทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมด้านการท่องเที่ยวในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในหมู่บ้านช้าง จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวและท่องเที่ยวด้วยจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในหมู่บ้านช้าง จังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยาน ในจังหวัดสุรินทร์และเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวในกลุ่มอาเซียน (แนวเทือกเขาพนมดงรัก)

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย
 - 1.1 ด้านพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสุรินทร์โดยศึกษาในประเด็นดังนี้
 1. ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในหมู่บ้านช้าง
 2. ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว
 3. สภาพปัญหาของแหล่งท่องเที่ยว
 - 1.2 ด้านประชากร โดยการสัมภาษณ์และทำแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้
 1. ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในชุมชน
 2. กลุ่มผู้ปั่นจักรยานจังหวัดสุรินทร์เพื่อท่องเที่ยวในหมู่บ้านช้าง 11 คน วันที่ 14-15 กรกฎาคม 2561
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงสำรวจและเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยดังนี้

 - 2.1 การวิจัยเชิงสำรวจ ได้แก่ แบบสอบถาม ที่จัดทำจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็นสามส่วนดังนี้
 - ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านความพึงพอใจในกิจกรรมการปั่นจักรยานท่องเที่ยวในหมู่บ้านช้าง
 - ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการดังนี้ การศึกษาจากเอกสาร ศึกษาจากเว็บไซต์ การสังเกต การสัมภาษณ์ บันทึกภาพ บันทึกเสียง บันทึกภาพเคลื่อนไหว การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน โดยใช้แนวทางแบบสัมภาษณ์ ของอดิเรก อุ่นเจริญ เรื่องระบบจักรยานเพื่อการท่องเที่ยว กรณีศึกษา : อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ (2558)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้การเก็บข้อมูลจากเอกสาร นิตยสาร หนังสือ เว็บไซต์ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการร่วมกิจกรรม การศึกษาจากแผนที่ดาวเทียม

3.2 การเก็บข้อมูลเชิงสำรวจ ใช้การเก็บจากแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการปั่นจักรยานท่องเที่ยวในหมู่บ้านช้าง

โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบ ของ ลิเคิร์ต (Likert's scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จึงกำหนดน้ำหนัก หรือคะแนนใน การตอบแบบสอบถาม 5 ระดับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ จากภาพถ่าย จากกิจกรรมและนำมาทำเป็นข้อเสนอแนะเส้นทางท่องเที่ยว

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสำรวจ โดยนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ทุกฉบับและนำมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้คอมพิวเตอร์ในการคำนวณค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้สถิติดังนี้ ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ส่วนการวิเคราะห์แนวทางในการใช้พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้านสถานภาพของผู้ร่วมกิจกรรมการปั่นจักรยานในหมู่บ้านช้าง จากจำนวนผู้เข้าร่วม 11 คน มีดังนี้

1.1 กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย 6 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 และเพศหญิง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 45.5

1.2 กลุ่มตัวอย่างมีอายุ 51-60 ปี มากเป็นลำดับที่ 1 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 45.5 รองลงมาคือ 41-50 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 และลำดับที่ 3 คือ อายุ 31-40 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2

1.3 กลุ่มตัวอย่างทำงานหน่วยงานราชการ มากเป็นลำดับที่ 1 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 45.5 รองลงมาคือประกอบอาชีพส่วนตัว จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2

1.4 กลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพสมรสจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 90.9

1.5 กลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาระดับปริญญาตรี มากเป็นลำดับที่ 1 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 รองลงมาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 และลำดับที่ 3 คือ มัธยมต้น/ปวช. จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2

1.6 กลุ่มตัวอย่างมีรายได้มากกว่า 30,000 บาท มากเป็นลำดับที่ 1 จำนวน 6 คน

คิดเป็นร้อยละ 54.5

1. กลุ่มตัวอย่างใช้จักรยานเสือภูเขา มากเป็นลำดับที่ 1 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 รองลงมาคือจักรยานเสือหมอบ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความพึงพอใจการจัดกิจกรรมการปั่นจักรยานในหมู่บ้านข้าง ผลปรากฏดังนี้

2.1 ผู้ร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจ ระยะทางการเดินทางจากสุรินทร์ไปหมู่บ้านข้างสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.82 (S.D.= .405) รองลงมาคือ สภาพแวดล้อมและวิวทัศนระหว่างทางเป็นลำดับที่ 2 โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.73 (S.D.= .467) ส่วนลำดับที่ 3 คือ ป้ายจราจรและป้ายบอกทางไปหมู่บ้านข้างเหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.64 (S.D.= .505) ตามลำดับ และคะแนนเฉลี่ยโดยรวม (\bar{X}) เท่ากับ 4.64 (S.D.= .517) อยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 ผู้ร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจ พิธีบายศรี/การแสดงพื้นบ้าน โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.91 (S.D.= .302) รองลงมาคือ การสาธิตการทำตะขอย่าง, ความพร้อมในการรับนักท่องเที่ยว, พิธีภักดิ์ช้าง เป็นลำดับที่ 2 โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.82 (S.D.= .405) ส่วนลำดับที่ 3 คือ การแสดงของช้าง โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.73 (S.D.= .647) ตามลำดับ และคะแนนเฉลี่ยโดยรวม (\bar{X}) เท่ากับ 4.73 (S.D.= .497) อยู่ในระดับมากที่สุด

2.3 ผู้ร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจ ปริมาณของอาหาร โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.82 (S.D.= .405) รองลงมาคือ รสชาติอาหาร เป็นลำดับที่ 2 โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.80 (S.D.= .422) ส่วนลำดับที่ 3 คือ ความหลากหลายของอาหาร และความสะอาดของอาหารและภาชนะบรรจุ โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.73 (S.D.= .647) ตามลำดับ และคะแนนเฉลี่ยโดยรวม (\bar{X}) เท่ากับ 4.77 (S.D.= .53) อยู่ในระดับมากที่สุด

2.4 ผู้ร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจ ความปลอดภัยของการพักอาศัย และความเป็นกันเองของเจ้าของที่พัก โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.82 (S.D.= .405) รองลงมาคือ ด้านสะอาดของที่พักและบริเวณ เป็นลำดับที่ 2 โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.64 (S.D.= .674) และคะแนนเฉลี่ยโดยรวม (\bar{X}) เท่ากับ 4.6 (S.D.= .638) อยู่ในระดับมากที่สุด

2.5 ผู้ร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจต่อภาพรวมของกิจกรรม สูงที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.91 (S.D.= .302) และคะแนนเฉลี่ยโดยรวม (\bar{X}) เท่ากับ 4.85 (S.D.= .371) อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการศึกษาเส้นทางการเดินทางจากจังหวัดสุรินทร์ไปหมู่บ้านข้าง

จากการศึกษาเส้นทางการเดินทางจากจังหวัดสุรินทร์ไปหมู่บ้านข้าง พบว่ามีเส้นทางหลักๆ ที่นิยมใช้ในการเดินทาง 3 เส้นทาง โดยเริ่มจากด้านหลังสถานีรถไฟจังหวัดสุรินทร์ ดังนี้

3.1 เส้นทางที่ 1 ทางหลวงหมายเลข 214 ไปยังอำเภोजอมพระ ระยะทางประมาณ 26 กิโลเมตร พอถึงบริเวณแยกไฟแดงก่อนเข้าอำเภोजอมพระ ใช้เส้นทางหลวงชนบทหมายเลข 2378 ไปตำบลเมืองสิงห์ ระยะทาง 17 กิโลเมตร และใช้เส้นทาง 3027 เพื่อไปหมู่บ้านข้างอีก 17 กิโลเมตร ก็จะถึงจุดหมายรวมระยะทางประมาณ 61 กิโลเมตร

3.2 เส้นทางที่ 2 เส้นทางการเดินทางด้วยจักรยานจากด้านหลังสถานีรถไฟยังหมู่บ้านข้าง โดยใช้ทางหลวงหมายเลข 214 ไปยังอำเภอแยกหนองตาด อำเภอท่าตูม ระยะทางประมาณ 37 กิโลเมตร ใช้เส้นทางหลวง

ชนบทหมายเลข 3027 ไปหมู่บ้านช้าง ระยะทาง 20 กิโลเมตร และใช้ ก็จะได้ถึงจุดหมาย รวมระยะทางประมาณ 57 กิโลเมตร

3.3 เส้นทางที่ 3 เส้นทางเดินทางด้วยจักรยานจากด้านหลังสถานีรถไฟไปยังหมู่บ้านช้าง โดยใช้เส้นทางหลวงชนบทหมายเลข 4026 ผ่านบ้านท่าสว่าง และต่อไปยังตำบลเมืองสิงห์ และเส้นทางหลวงชนบทหมายเลข 3027 ไปหมู่บ้านช้าง รวมระยะทางประมาณ 52 กิโลเมตร ซึ่งเส้นทางนี้เป็นเส้นทางที่นักปั่นจักรยานนิยมมากที่สุด เนื่องจากเป็นเส้นทางที่มีภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมระหว่างทางสวยงาม

4. เส้นทางปั่นจักรยานท่องเที่ยวในหมู่บ้านช้าง มี 7 เส้นทาง ดังนี้

4.1 เส้นทางที่ 1 จากศูนย์ศึกษาไปศาลพระครูปะกำ ระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร

4.2 เส้นทางที่ 2 จากศูนย์ศึกษาไปหมู่บ้านช้างชาวกวย ศูนย์ชออาณาจักร ระยะทางประมาณ 3.5 กิโลเมตร

4.3 เส้นทางที่ 3 จากศูนย์ศึกษาไปวังทะลุ ระยะทางประมาณ 3.7 กิโลเมตร

4.4 เส้นทางที่ 4 จากศูนย์ศึกษาไปวัดป่าอภัย ระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร

4.5 เส้นทางที่ 5 จากศูนย์ศึกษาไปบ้านดาตาศรี ระยะทางประมาณ 4.5 กิโลเมตร

4.6 เส้นทางที่ 6 จากศูนย์ศึกษาไปศูนย์ชออาณาจักร ระยะทางประมาณ 7.5 กิโลเมตร

4.7 เส้นทางที่ 7 การปั่นจักรยานชมกิจกรรมในชุมชน ระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร

5. การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวจากหมู่บ้านช้างไปราชอาณาจักรกัมพูชา

จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดที่มีชายแดนติดกับราชอาณาจักรกัมพูชา และจากด่านชายแดนช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ไปยังนครวัด จังหวัดเสียมเรียบมีระยะทางประมาณ 178 กิโลเมตร ซึ่งเป็นเส้นทางที่สะดวกและมีธรรมชาติที่งดงาม เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่นิยมการเดินทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอย่างยิ่ง

นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางจากหมู่บ้านช้างมายังด่านช่องจอม อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ด้วยระยะทาง 124 กิโลเมตร และสามารถใช้นั่งเรือเดินทางทำเรื่องเพื่อเข้าไปยังราชอาณาจักรกัมพูชาได้

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่องการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานในหมู่บ้านช้าง จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยขออภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อสำรวจเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในหมู่บ้านช้างจังหวัดสุรินทร์ จากผลการวิจัยโดยการศึกษาดูงาน การลงพื้นที่ การจัดกิจกรรม พบว่า มีเส้นทางที่สามารถเดินทางด้วยจักรยานจากจังหวัดสุรินทร์ไปหมู่บ้านช้าง 3 เส้นทาง และเส้นทางสำหรับการปั่นท่องเที่ยวเชิงนิเวศในหมู่บ้านช้าง 7 เส้นทาง โดยเส้นทางที่ได้รับคามนิยมจากนักท่องเที่ยวที่ต้องการปั่นจักรยานจากจังหวัดสุรินทร์ไปหมู่บ้านช้าง คือ เส้นทางที่ 3 เส้นทางเดินทางด้วยจักรยานจากด้านหลังสถานีรถไฟไปยังหมู่บ้านช้าง โดยใช้เส้นทางหลวงชนบทหมายเลข 4026 ผ่านบ้านท่าสว่าง และต่อไปยังตำบลเมืองสิงห์ และเส้นทางหลวงชนบทหมายเลข 3027 ไปหมู่บ้านช้าง รวมระยะทางประมาณ 52 กิโลเมตร ซึ่งเส้นทางนี้เป็นเส้นทางที่นักปั่นจักรยานนิยมมากที่สุด เนื่องจากเป็นเส้นทางที่มีภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมระหว่างทางสวยงาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติเรก อุ่นเจริญ (2558. บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาระบบจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวกรณีศึกษา : อำเภอบ้านม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยผลการวิจัยพบว่า

องค์ประกอบที่เป็นมาตรฐานในการใช้จักรยานเพื่อการท่องเที่ยว คือ การจัดเส้นทางที่ผ่านเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยว และเข้าถึงได้ง่าย มีป้ายสัญลักษณ์ต่างๆ เกี่ยวกับอำนวยความสะดวกสำหรับผู้ใช้จักรยานเพื่อการท่องเที่ยว มีทัศนียภาพระหว่างทางที่สวยงาม มีเส้นทางที่กว้าง มีความปลอดภัย

2. เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวและท่องเที่ยวด้วยจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัยในจังหวัดสุรินทร์ จากการจัดกิจกรรมการปั่นจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในหมู่บ้านช้าง โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรม 11 คน ใช้เส้นทางปั่นจักรยานจากจังหวัดสุรินทร์มาตามเส้นทางที่ 3 ด้วยระยะ 52 กิโลเมตร ใช้ระยะเวลาประมาณ 2 ชั่วโมง และพักที่โฮมสเตย์ 1 คืน ผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจในภาพรวมสูงที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.91 (S.D.= .302) และคะแนนเฉลี่ยโดยรวม (\bar{X}) เท่ากับ 4.85 (S.D.= .371) อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มัลลิกา เจแคน (2553 : 68-69, 97-98) เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างจังหวัดสุรินทร์ บ้านตากกลาง ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งพบว่า หมู่บ้านช้างมีกิจกรรมดึงดูดใจนักท่องเที่ยว มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย เช่น การแสดงของช้าง การนั่งช้าง การแสดงชีวิตความเป็นอยู่ของคนกับช้าง การอาบน้ำช้างที่แม่น้ำมูล รวมถึงการจัดกิจกรรมพิเศษในช่วงเทศกาล เช่น เทศกาลวันแห่งความรัก ก็มีการจัดงานแต่งงานบนหลัง ช้างเทศกาลสงกรานต์ รวมถึงการบวชนาคช้างที่ยิ่งใหญ่สวยงามประชากรในชุมชนมีความคิดเห็นว่าจำนวนของทรัพยากรการท่องเที่ยวมีจำนวนเพียงพอ มีกิจกรรมการแสดงของช้างที่เหมาะสม มีจำนวนร้านขายของที่ระลึกและความน่าสนใจของสินค้าที่ระลึก

3. เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยานในจังหวัดสุรินทร์และเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวในกลุ่มอาเซียน (แนวเทือกเขาพนมดงรัก) จากผลการศึกษาพบว่า เส้นทางจากหมู่บ้านช้าง จังหวัดสุรินทร์ เชื่อมโยงไปนครวัด นครธม ในจังหวัดเสียมเรียบ ราชอาณาจักรกัมพูชา มีระยะทางประมาณ 300 กิโลเมตร ซึ่งเส้นทางสะดวกสบาย นักท่องเที่ยวสามารถใช้หนังสือเดินทางที่ยังไม่หมดอายุ เพื่อเดินทางระหว่างประเทศได้ ทั้งนี้ ในปี 2560 (หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์. 2561 : มกราคม) ระบุว่าสำนักข่าวท้องถิ่นพนมเปญโพสต์ รายงานว่า ในปี 2560 อุทยานประวัติศาสตร์เมืองพระนคร หรืออังกอร์วัต มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมมากถึง 2.5 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 12% โดยสามารถสร้างรายได้จากการเข้าชมเข้าประเทศกัมพูชาได้มากถึง 108 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้ มัลลิกา เจแคน (2553 : 68-69) ได้ระบุถึงโอกาสจากสภาพแวดล้อมภายนอกของหมู่บ้านช้างนั้น มีนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยวจากรัฐบาลและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้ผู้ที่ส่วนเกี่ยวข้องมีความกระตือรือร้นมากขึ้น การประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงการท่องเที่ยว 2 ประเทศ ระหว่างหมู่บ้านช้างจังหวัดสุรินทร์กับการท่องเที่ยวกัมพูชาจึงมีความเป็นไปได้สูงขึ้น

ทั้งนี้ หากมีการประชาสัมพันธ์และเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวทั้งสองแห่งนี้ให้กับนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ ก็จะทำให้มีเส้นทางท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในหมู่บ้านช้างพบว่า ยังไม่มีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวด้วยจักรยาน เนื่องจากมีช้างเป็นจุดเด่นจึงยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่นในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีพล ไชยพงษ์ (2557. บทความย่อ) เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยาน ณ วนอุทยานอุทยานน้ำตกเขาวังใต้ จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ชุมชนในท้องถิ่นยังเห็นการทำกิจกรรมจักรยานและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ปลอดภัย จึงเกิดการมีส่วนร่วมที่น้อย นอกจากนี้ จากการ

ลงสำรวจพื้นที่และการสนทนากับผู้ที่เกี่ยวข้องเรื่องเส้นทางจักรยาน ยังพบว่า ในหมู่บ้านข้าง มีเส้นทางคมนาคมที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวกสบาย แต่ยังไม่มีการพัฒนาเป็นเส้นทางจักรยาน ในประเด็นนี้สอดคล้องงานวิจัยของ พณภุช อุตมกิตติ (2557 : 561-563) ที่ทำการศึกษาเรื่องการจัดเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวยั่งยืนในพื้นที่เขตตลิ่งชัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวจักรยานในพื้นที่เขตตลิ่งชัน และเพื่อเสนอแนวทางการจัดการเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวยั่งยืนในพื้นที่เขตตลิ่งชัน ผลการศึกษาพบว่าพื้นที่เขตตลิ่งชันเป็นพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์และพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงปัจจุบัน และมีทรัพยากรวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งทรัพยากรวัฒนธรรมประเภทวัด ตลาดน้ำ ชุมชนชาวสวนและพิพิธภัณฑ์ที่มีคุณค่าทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะหรือเทคนิค จิตวิญญาณ (ความเชื่อ/ความศรัทธา) และคุณค่าต่อวิถีชีวิตชุมชน มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูง จากการสำรวจเส้นทางและการศึกษาการท่องเที่ยวโดยจักรยานในพื้นที่เขตตลิ่งชันพบว่า มีเส้นทางคอนกรีตเสริมเหล็กกว้างประมาณ 1 เมตร แต่ยังไม่ได้รับการส่งเสริม ทั้งๆ ที่เป็นเส้นทางที่มีความปลอดภัยสูง สามารถเข้าถึงวิถีชีวิตวัฒนธรรมชาวสวนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นพื้นที่นี้จึงมีความเหมาะสมที่จะนำมาพัฒนาส่งเสริมให้เป็นเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวได้

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าการท่องเที่ยวด้วยจักรยานยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับชุมชน ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนจึงควรให้การสนับสนุนและส่งเสริม เพื่อให้เกิดกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งนี้จะต้องไม่เป็นการทิ้งวัฒนธรรมดั้งเดิม แต่ควรเป็นการพัฒนาที่ควบคู่กันไปเพื่อให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรมีการฝึกอบรมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน ให้เกิดการรับรู้และเข้าใจกระบวนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยาน

1.2 ควรมีการจัดทำป้ายสัญลักษณ์เส้นทางท่องเที่ยวด้วยจักรยานในหมู่บ้านข้าง

1.3 ควรจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยจักรยานในหมู่บ้านข้าง เช่น การแข่งขันจักรยาน หรือการจัดแรลลี่จักรยานแบบครอบครัว การปั่นจักรยานระหว่างแหล่งท่องเที่ยว 2 แห่งคือจากหมู่บ้านข้าง จังหวัดสุรินทร์ ไปยังนครวัด จังหวัดเสียมเรียบ ราชอาณาจักรกัมพูชา

1.4 ควรจัดทำแผนที่การท่องเที่ยวด้วยจักรยานในหมู่บ้านข้าง

2. ข้อเสนอในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวระหว่างการเดินทางจากจังหวัดสุรินทร์ไปหมู่บ้านข้างทั้ง 3 เส้นทาง

2.2 ศึกษาความพร้อมของกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวในชุมชนและชุมชนถึงความพร้อมในการรองรับการท่องเที่ยวด้วยจักรยานในหมู่บ้านข้าง

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2556). **สรุปผลงานวิจัยโครงการศึกษาสถานการณ์และโอกาสการส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวกลุ่ม Eco & Adventure**. สืบค้นเมื่อ 6 สิงหาคม 2560, จาก <http://www.etatjournal.com/web/menu-read-web-etatjournal/menu-2013/menu-2013-jul-sep/530-32556-eco-adventure>.

- ทวีพล ไชยพงษ์. (2557). แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยจักรยาน ณ วนอุทยานน้ำตกเขาอีโต้ จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิตา ชัชกุล. (2555). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเลิศ ตั้งจิตวัฒนา. (2548). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวธุรกิจที่ไม่มีวันตายของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : ซี.พี.บุ๊คสแตนดาร์ด
- _____. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ : เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- ปรีชา แดงโรจน์. (2544). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : ไฟว์ แอนด์ โพรฟิชั่นดิง จำกัด.
- พนกฤษ อุดมกิตติ. (2557 : พฤษภาคม-สิงหาคม). การจัดการเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยว ยั่งยืนในพื้นที่เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal. 7(2) : 561-578.
- มัลลิกา เจแคน. (2552). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างสุรินทร์ บ้านตากกลาง ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เสรี เวชบุษกร. (2554). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. (พิมพ์ครั้งที่ 5). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิทยาการจัดการ.
- อดิเรก อุ่นเจริญ และพลเดช เขาวรัตน์. (2558). ระบบจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวกรณีศึกษา : อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- BLT Bangkok. (2561). **ท่องเที่ยวไทยสดใส กวาดรายได้แตะ 1 ล้านล้านบาท**. สืบค้นเมื่อ 6 สิงหาคม 2561, จาก <http://www.bltbangkok.com/News/ท่องเที่ยวไทยสดใสกวาดรายได้แตะ 1 ล้านล้านบาท>
- kapook. (2552). **การเตรียมตัวออกทริปท่องเที่ยว...ด้วยจักรยาน**. สืบค้นเมื่อ 6 สิงหาคม 2560, จาก <https://travel.kapook.com/view5038.html>.